

İRAN 2019

GENEL BİLGİLER

COĞRAFİ KONUM

Tarihi İpek Yolu sayesinde eski çağlardan bu yana Avrupa ve Asya'nın kesişme noktasında stratejik konumda yer alan İran'ın Umman Körfezi, Basra Körfezi ve Hazar Denizi'ne kıyısı bulunmaktadır. Başkent Tahran'ın denizden yüksekliği (rakımı) 1.200 metredir. Ülkenin karadan ve denizden 15 ülke ile sınırı vardır.

SİYASİ VE İDARİ YAPI

Şah yönetimi 11 Şubat 1979 tarihinde devrilmiş ve dini esasa dayalı bir devlet düzeni kurulmuştur. İran Anayasası 3 Aralık 1979 tarihinde yürürlüğe girmiş, 1989 yılında revize edilmiştir. İran'da gücün ulema ile halk tarafından seçilen temsilciler arasında hiyerarşik olarak paylaşıldığı, dini teokrazi ile Başkanlık sistemi karışımı kendine özgü bir yönetim biçimi hâkimdir. İran'da siyasi parti temelinde bir yapılanma bulunmamaktadır. Siyasi hayatta, partiler yerine daha çok baskı/çıkar grupları olarak adlandırılacak hizib veya fraksiyon adı verilen yapılanmalar rol oynamakta, bu gruplar seçim zamanlarında büyük ittifakların çatısı altında toplanmakta ve seçimlerden sonra tekrar dağılmaktadır.

DOĞAL KAYNAKLAR

Engabeli ve dağlık arazilerin yanı sıra, çöllerle kaplı düzlüklere de sahip olan İran topraklarının %55'i çayır (otlak), %23'ü çöl, %14'ü ekilebilir alan ve %8'i ormandır. (www.fao.org) İran Üç iklim kuşağında yer almaktadır. Ülke genelinde kurak ve yarı-kurak iklim hakim olmakla beraber, Hazar Denizi kıyılarında subtropikal iklim görülmektedir. Tahran'da yazlar sıcak ve kurak geçmekte (30–40°C), kışları ise hava sıcaklığı 0–15°C arasında değişmektedir. Kışın yüksek kesimlerde kar yağışı görülebilmektedir. Ülkedeki iklim farklılıklarının tüketici alışkanlıkları üzerine etkileri farklıdır. Kentlerde taşıt emisyonları, rafineriler ve sanayi atıkları kaynaklı olarak hava kirliliği görülmektedir. Ormanlık alanların tahribi, hayvanların aşırı otlatılması, çölleşme, Basra Körfezi'nde petrol kirliliği, sulak arazilerin kuraklaşması, toprağın tuzlanması, içme suyu kaynaklarının yetersizliği, kanalizasyon atıklarının yol açtığı su kirliliği ve sanayi atıklarından doğan kirlenme ülkenin başlıca çevresel sorunlarıdır. İran'ın başlıca doğal kaynakları olan petrol ve doğalgaz rezervleri haricinde; çinko, bakır, demir, uranyum, kurşun, krom, manganez, kömür, sülfür ve altın gibi madenler bakımından da zengindir. İran, dünyanın en büyük çinko, ikinci büyük bakır rezervine ve ayrıca dokuzuncu büyük demir rezervlerine sahiptir. Bununla birlikte, İran'da madencilik sektörünün yeterince geliştiği söylenemez. Maden yataklarının geliştirilmesi Hükümetin öncelikleri arasında yer almakta ve sektörde yatırımlar teşvik edilmektedir.

GENEL EKONOMİK DURUM

İran ekonomisi; geliri esas itibarıyla petrol ve doğalgaz ihracatına bağlı, aşırı düzenleyici çerçeveye sahip, içe dönük ve kapalı, kısıtlı rekabetin olduğu, vergilemenin etkili bir şekilde çalışmadığı, sübvansiyonların yaygın bir şekilde bulunduğu, düşük faktör verimliliğine sahip kamunun baskın olduğu bir ekonomik görünüm sunmaktadır. Öte yandan, ekonominin petrole dayalı yapısının kırılgan olarak sanayi üretiminin çeşitlendirilmesi kalkınma hedefleri arasındadır. Bu çerçevede, son yıllarda özelleştirmeler yoluyla, özel sektör de gelişme göstermektedir. Kamu ağırlıklı ekonomide devletin sosyal politikaları da etkindir. Temel mallar veya enerji tüketimi başta olmak üzere halkın geniş kesimine farklı dönemlerde büyük ölçekli sübvansiyonlar sağlanmaktadır. Bu sübvansiyonlar doğrudan mal ve hizmet yardımları veya nakit şeklinde olabilmektedir. Örneğin su, elektrik, telefon, şehir içi ulaşım gibi hizmetlerin ise piyasa fiyatının altında sağlandığı görülmektedir. Ayrıca, hem hane halkı hem de şirketlere sübvansiyonlu enerji sağlanmaktadır. Öte yandan, ülkedeki sigorta sisteminin nüfusun %65'ini kapsadığı yetkililerce açıklanmıştır. 1980'li yıllardan beri maruz kaldığı uluslararası yaptırımlar/ambargolar ülke ekonomisinin potansiyelinden az gelişmesine sebep olmuştur. Söz konusu ambargolar, geçmiş dönemde İran riyalinin aşırı değer kaybetmesine, resmi kur ile piyasa kuru arasındaki farkın büyümesine yol açmıştır. Döviz kurlarında yükselme, fiyatlar genel düzeyinde artışı da beraberinde getirmiştir. Döviz kurundaki yükselme büyük ölçüde ithal girdi ile çalışan İran imalat sektöründe maliyet artışına ve enflasyona sebep olmuştur. Ekonominin petrol ve doğalgaz

gelirlerine bağımlı olmasının da etkisiyle, ambargoların yol açtığı ticaretteki gerileme ekonomik zayıflamayı da beraberinde getirmiştir. Ayrıca, bankacılık sektörünün küresel bankacılık sistemi ile entegrasyonunun gecikmesi de, iktisadi kalkınma için ihtiyaç duyulan yabancı sermaye yatırımlarının ve dış ticaretin gelişmesini engellemiştir.

DIŞ TİCARET

GENEL DURUM

*1000 Dolar	2016	2017	2018	2019
İhracat	78.267.311	91.737.444	96.617.521	30.769.758
İthalat	42.702.118	51.612.277	41.236.168	35.163.076
Hacim	120.969.429	143.349.721	137.853.689	65.932.834
Denge	35.565.193	40.125.167	55.381.353	-4.393.318

BAŞLICA ÜRÜNLER İTİBARIYLA DIŞ TİCARET

İHRAÇ ETTİĞİ ÜRÜNLER * 1000 DOLAR

GTİP	AÇIKLAMA	2017	2018	2019	%
27	Mineral Yakıtlar, Mineral Yağlar Ve Bunların Damıtılmasından Elde Edilen Ürünler; Bitümenli Maddeler; Mineral Mumlar	61.111.371	66.366.802	17.550.760	57,04%
39	Plastikler Ve Mamulleri	6.042.678	5.551.469	3.240.584	10,53%
29	Organik Kimyasal Ürünler	3.955.392	4.105.898	1.613.020	5,24%
26	Metal Cevherleri, Cüraf Ve Kül	1.842.902	1.138.483	1.356.852	4,41%
72	Demir Ve Çelik	3.438.364	3.905.528	1.294.390	4,21%
08	Yenilen Meyveler Ve Yenilen Sert Kabuklu Meyveler; Turunçgillerin Ve Kavunların Ve Karpuzların Kabukları	2.259.891	1.718.813	1.119.984	3,64%
25	Tuz; Kükürt; Topraklar Ve Taşlar; Alçılar, Kireçler Ve Çimento	860.716	785.180	593.224	1,93%
74	Bakır Ve Bakırdan Eşya	221.807	700.558	586.339	1,91%
31	Gübreler	769.517	843.714	432.927	1,41%
07	Yenilen Sebzeler Ve Bazı Kök Ve Yumrular	633.911	1.074.662	319.949	1,04%
68	Taş, Alçı, Çimento, Amyant, Mika Veya Benzeri Maddelerden Eşya	292.991	226.335	213.049	0,69%
79	Çinko Ve Çinkodan Eşya	366.242	242.871	170.079	0,55%
84	Nükleer Reaktörler, Kazanlar, Makinalar, Mekanik Cihazlar Ve Aletler; Bunların Aksam Ve Parçaları	614.338	536.903	157.026	0,51%
28	Anorganik Kimyasallar; Kıymetli Metallerin, Radyoaktif Elementlerin; Nadir Toprak Metallerinin Ve İzotoplarının Organik Veya Anorganik Bileşikler	491.991	422.427	146.182	0,48%
69	Seramik Mamulleri	460.947	503.345	132.424	0,43%
09	Kahve, Çay, Paraguay Çayı Ve Baharat	363.694	393.484	124.864	0,41%
73	Demir Veya Çelikten Eşya	531.963	699.358	121.634	0,40%
57	Halılar Ve Diğer Dokumaya Elverişli Maddelerden Yer Kaplamaları	817.321	668.471	118.832	0,39%
70	Cam Ve Cam Eşya	309.900	355.981	112.945	0,37%
03	Balıklar, Kabuklu Hayvanlar, Yumuşakçalar Ve Suda Yaşayan Diğer Omurgasız Hayvanlar	404.054	313.788	109.674	0,36%
76	Alüminyum Ve Alüminyumdan Eşya	365.317	207.149	109.277	0,36%
30	Eczacılık Ürünleri	187.846	105.030	87.639	0,28%

GTİP	AÇIKLAMA	2017	2018	2019	%
19	Hububat, Un, Nişasta Veya Süt Müstahzarları; Pastacılık Ürünleri	348.126	443.237	71.751	0,23%
90	Optik Alet Ve Cihazlar, Fotoğraf, Sinema, Ölçü, Kontrol, Ayar Alet Ve Cihazları, Tıbbi Veya Cerrahi Alet Ve Cihazlar; Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	121.779	27.989	68.168	0,22%
20	Sebzeler, Meyveler, Sert Kabuklu Meyveler Ve Bitkilerin Diğer Kısımlarından Elde Edilen Müstahzarlar	575.706	543.149	63.154	0,21%
38	Muhtelif Kimyasal Ürünler	288.781	123.060	55.363	0,18%
04	Süt Ürünleri; Kuş Ve Kumes Hayvanlarının Yumurtaları; Tabii Bal; Tarifenin Başka Yerinde Belirtilmeyen Veya Yer Almayan Yenilebilir Hayvansal Menşeli Ürünler	709.418	615.660	54.755	0,18%
01	Canlı Hayvanlar	26.985	69.193	54.589	0,18%
	DİĞERLERİ	3.323.495	3.928.987	690.218	2,24%
	TOPLAM	91.737.443	96.617.524	30.769.652	

İTHAL ETTİĞİ ÜRÜNLER *1000 DOLAR

GTİP	AÇIKLAMA	2017	2018	2019	%
84	Nükleer Reaktörler, Kazanlar, Makinalar, Mekanik Cihazlar Ve Aletler; Bunların Aksam Ve Parçaları	8.848.565	7.686.643	4.953.229	14,09%
85	Elektrikli Makina Ve Cihazlar Ve Bunların Aksam Ve Parçaları; Ses Kaydetmeye Ve Kaydedilen Sesi Tekrar Vermeye Mahsus Cihazlar; Televizyon Görüntü Ve Seslerinin Kaydedilmesine Ve Kaydedilen Görüntü Ve Sesin Tekrar Verilmesine Mahsus Cihazlar Ve Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	4.939.081	3.658.308	3.801.544	10,81%
10	Hububat	3.407.175	4.350.129	3.614.565	10,28%
90	Optik Alet Ve Cihazlar, Fotoğraf, Sinema, Ölçü, Kontrol, Ayar Alet Ve Cihazları, Tıbbi Veya Cerrahi Alet Ve Cihazlar; Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	1.739.247	1.406.191	1.414.782	4,02%
29	Organik Kimyasal Ürünler	1.350.776	1.385.798	1.347.904	3,83%
30	Eczacılık Ürünleri	1.568.906	1.577.328	1.170.953	3,33%
12	Yağlı Tohum Ve Meyveler; Muhtelif Tane, Tohum Ve Meyveler; Sanayiide Ve Tıpta Kullanılan Bitkiler; Saman Ve Kaba Yem	1.471.015	1.511.493	1.151.810	3,28%
87	Motorlu Kara Taşıtları, Traktörler, Bisikletler, Motosikletler Ve Diğer Kara Taşıtları; Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	3.294.331	1.531.118	1.121.412	3,19%
39	Plastikler Ve Mamulleri	1.792.188	1.283.768	1.109.146	3,15%
23	Gıda Sanayiinin Kalıntı Ve Döküntüleri; Hayvanlar İçin Hazırlanmış Kaba Yemler	637.405	725.430	911.599	2,59%
15	Hayvansal Ve Bitkisel Katı Ve Sıvı Yağlar Ve Bunların Parçalanma Ürünleri; Hazır Yemeklik Katı Yağlar; Hayvansal Ve Bitkisel Mumlar	1.221.797	1.066.536	839.946	2,39%
02	Etler Ve Yenilen Sakatat	691.119	786.338	823.488	2,34%
48	Kağıt Ve Karton; Kağıt Hamurundan, Kağıttan Veya Kartondan Eşya	1.083.707	894.704	802.158	2,28%

GTİP	AÇIKLAMA	2017	2018	2019	%
40	Kauçuk ve Mamulleri	833.774	646.850	782.653	2,23%
38	Muhtelif Kimyasal Ürünler	836.617	818.920	669.339	1,90%
08	Yenilen Meyveler Ve Yenilen Sert Kabuklu Meyveler; Turunçgillerin Ve Kavunların Ve Karpuzların Kabukları	615.853	395.466	631.709	1,80%
54	Sentetik Ve Suni Filamentler, Şeritler Ve Benzeri Sentetik Ve Suni Dokumaya Elverişli Maddeler	365.222	217.494	620.446	1,76%
55	Sentetik Ve Suni Devamsız Lifler	493.011	433.795	513.393	1,46%
73	Demir Veya Çelikten Eşya	896.176	496.662	504.192	1,43%
17	Şeker Ve Şeker Mamulleri	445.243	124.210	500.414	1,42%
24	Tütün Ve Tütün Yerine Geçen İşlenmiş Maddeler	210.429	212.363	499.146	1,42%
33	Uçucu Yağlar Ve Rezinoitler; Parfümeri, Kozmetik Veya Tuvalet Müstahzarları	466.393	294.692	498.049	1,42%
72	Demir Ve Çelik	2.089.790	1.210.176	382.262	1,09%
32	Debagatle Ve Boyacılıkta Kullanılan Hülasalar; Tanenler Ve Türevleri; Boyalar, Pigmentler Ve Diğer Boyayıcı Maddeler; Müstahzar Boyalar Ve Vernikler; Macunlar; Mürekkepler	404.324	356.127	379.497	1,08%
09	Kahve, Çay, Paraguay Çayı Ve Baharat	379.782	378.875	365.110	1,04%
52	Pamuk	185.570	179.175	296.468	0,84%
94	Mobilyalar, Tıpta Veya Cerrahide Kullanılan Mobilyalar, Yatak Takımları Ve Benzeri Doldurulmuş Eşya; Tarifenin Başka Yerinde Belirtilmeyen Veya Yer Almayan Aydınlatma Cihazları; Reklam Lambaları, Işıklı Tabelalar, Işıklı İsim Plakaları Ve Benzerleri; Prefabrik Yapılar	230.893	142.928	279.705	0,80%
27	Mineral Yakıtlar, Mineral Yağlar Ve Bunların Damıtılmasından Elde Edilen Ürünler; Bitümenli Maddeler; Mineral Mumlar	323.453	399.027	274.454	0,78%
31	Gübreler	279.886	206.716	256.825	0,73%
28	Anorganik Kimyasallar; Kıymetli Metallerin, Radyoaktif Elementlerin; Nadir Toprak Metallerinin Ve İzotoplarının Organik Veya Anorganik Bileşikleri	571.410	458.313	245.037	0,70%
95	Oyuncaklar, Oyun Ve Spor Malzemeleri; Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	154.496	53.466	207.854	0,59%
21	Yenilen Çeşitli Gıda Müstahzarları	283.378	225.859	189.785	0,54%
70	Cam Ve Cam Eşya	226.064	106.780	181.994	0,52%
44	Ağaç Ve Ahşap Eşya; Odun Kömürü	665.354	400.186	174.475	0,50%
62	Örülmemiş veya Kroşe Olmayan Giyim Eşyası ve Aksesuarı	17.306	2.381	172.310	0,49%
69	Seramik Mamulleri	191.910	132.153	163.074	0,46%
83	Adi Metallerden Çeşitli Eşya	193.646	128.295	162.135	0,46%
82	Adi Metallerden Aletler, Bıçakçı Eşyası Ve Sofra Takımları; Adi Metallerden Bunların Aksam Ve Parçaları	204.354	96.341	155.252	0,44%
34	Sabunlar, Yüzey-Aktif Organik Maddeler, Yıkama Müstahzarları, Yağlama Müstahzarları,	145.714	101.653	148.213	0,42%

GTİP	AÇIKLAMA	2017	2018	2019	%
	Suni Mumlar, Müstahzar Mumlar, Temizleme Veya Bakım Müstahzarları, Işık Temini İçin Kullanılan Her Türlü Mumlar Ve Benzerleri, Model Yapmaya Mahsus Her Türlü Patlar, "Dişçi Mumları" Ve Alçı Esaslı Dişçilik Müstahzarları				
35	Albüminoid Maddeler; Değişikliğe Uğramış Nişasta Esaslı Ürünler; Tutkallar; Enzimler	154.950	121.288	147.454	0,42%
96	Çeşitli Mamul Eşya	143.930	59.995	147.434	0,42%
60	Örme veya Kroşe Eşya	7.454	3.252	147.403	0,42%
99	(Özel Amaçlı Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonları)	4.123.798	2.730.360	147.370	0,42%
04	Süt Ürünleri; Kuş Ve Kümes Hayvanlarının Yumurtaları; Tabii Bal; Tarifinin Başka Yerinde Belirtilmeyen Veya Yer Almayan Yenilebilir Hayvansal Menşeli Ürünler	280.923	276.301	144.185	0,41%
76	Alüminyum Ve Alüminyumdan Eşya	336.142	251.123	141.099	0,40%
71	Tabii Veya Kültür İnciler, Kıymetli Veya Yarı Kıymetli Taşlar, Kıymetli Metaller, Kıymetli Metallerle Kaplama Metaller Ve Bunlardan Mamul Eşya; Taklit Mücevherci Eşyası; Metal Paralar	10.384	4.414	119.614	0,34%
61	Örme veya Kroşe Giyim Eşyası ve Aksesuarı	41.221	12.134	118.174	0,34%
56	Vatka, Keçe Ve Dokunmamış Mensucat; Özel İplikler; Sicim, Kordon, İp, Halat Ve Bunlardan Mamul Eşya	77.172	58.538	116.079	0,33%
47	Odun veya Diğer Lifli Selülozik Maddelerin Hamurları; Geri Kazanılmış Kağıt veya Karton (Döküntü, Kırpıntı ve Hurdalar)	184.337	219.183	110.775	0,32%
59	Emdirilmiş, Sıvanmış, Kaplanmış veya Lamine Edilmiş Dokumaya Elverişli Mensucat; Dokumaya Elverişli Maddelerden Teknik Eşya	220.167	118.242	110.345	0,31%
18	Kakao Ve Kakao Müstahzarları	132.507	97.300	98.253	0,28%
64	Ayakkabılar, Getrler, Tozluklar Ve Benzeri Eşya; Bunların Aksamı	38.929	8.684	93.919	0,27%
07	Yenilen Sebzeler Ve Bazı Kök Ve Yumrular	379.534	237.659	93.375	0,27%
20	Sebzeler, Meyveler, Sert Kabuklu Meyveler Ve Bitkilerin Diğer Kısımlarından Elde Edilen Müstahzarlar	97.133	62.025	88.685	0,25%
25	Tuz; Kükürt; Topraklar Ve Taşlar; Alçılar, Kireçler Ve Çimento	92.141	88.898	74.770	0,21%
68	Taş, Alçı, Çimento, Amyant, Mika Veya Benzeri Maddelerden Eşya	147.806	80.329	72.920	0,21%
63	Dokumaya Elverişli Maddelerden Diğer Hazır Eşya; Takımlar; Kullanılmış Giyim Eşyası Ve Dokumaya Elverişli Maddelerden Kullanılmış Eşya; Paçavralar	10.313	2.603	64.155	0,18%
22	Meşrubat, Alkollü İçkiler Ve Sirke	10.296	2.650	64.024	0,18%
26	Metal Cevherleri, Cüruf Ve Kül	95.764	63.817	60.065	0,17%
58	Özel Dokunmuş Mensucat; Tufte Edilmiş Dokumaya Elverişli Mensucat; Dantela; Duvar Halıları; Şeritçi Ve Kaytancı Eşyası; İşlemeler	45.027	14.705	56.728	0,16%

GTİP	AÇIKLAMA	2017	2018	2019	%
57	Halılar Ve Diğer Dokumaya Elverişli Maddelerden Yer Kaplamaları	5.628	872	53.503	0,15%
19	Hububat, Un, Nişasta Veya Süt Müstahzarları; Pastacılık Ürünleri	24.688	11.509	51.966	0,15%
37	Fotoğrafçılıkta Veya Sinemacılıkta Kullanılan Eşya	68.191	62.664	51.431	0,15%
	DİĞERLERİ	1.128.484	564.934	473.005	1,35%
	TOPLAM	51.612.279	41.236.166	35.163.058	

BAŞLICA ÜLKELER İTİBARIYLA DIŞ TİCARET

İHRACAT YAPTIĞI ÜLKELER *1000 DOLAR

ÜLKELER	2017	2018	2019	%
Çin	18.544.260	21.098.883	13.401.559	43,55%
Türkiye	7.492.104	6.931.258	3.608.219	11,73%
Hindistan	11.084.449	14.778.965	3.375.420	10,97%
Güney Kore	8.013.842	4.091.022	2.134.329	6,94%
Afganistan	1.212.564	1.264.167	1.247.102	4,05%
BAE	1.855.077	5.035.453	1.235.103	4,01%
Japonya	3.574.223	3.452.657	1.164.593	3,78%
Pakistan	327.624	375.386	532.615	1,73%
Azerbaycan	239.706	414.764	452.606	1,47%
Rusya	392.167	533.138	391.357	1,27%
Ermenistan	174.489	269.199	324.702	1,06%
Tayland	529.630	725.388	296.462	0,96%
Almanya	467.787	520.650	232.283	0,75%
Kuveyt	180.272	358.092	227.481	0,74%
Katar	81.990	418.477	214.174	0,70%
Özbekistan	57.379	133.069	203.439	0,66%
Gürcistan	102.387	168.112	179.551	0,58%
İtalya	3.805.015	3.457.892	170.500	0,55%
Brezilya	40.857	39.917	116.392	0,38%
İspanya	1.749.353	2.417.843	103.544	0,34%
Kazakistan	68.047	89.541	80.671	0,26%
Taipei	1.104.051	1.152.700	72.125	0,23%
Lübnan	62.051	48.042	60.512	0,20%
Kenya	127.379	102.841	59.697	0,19%
Fransa	2.621.114	1.837.787	51.980	0,17%
Ukrayna	70.107	53.855	48.956	0,16%
Hong Kong	178.196	117.316	46.469	0,15%
Malezya	294.917	249.900	46.263	0,15%
Tacikistan	61.443	62.090	46.230	0,15%
Myanmar	49.162	61.288	43.507	0,14%
Belçika	152.237	137.922	43.115	0,14%
Ürdün	101.420	21.804	42.776	0,14%

ÜLKELER	2017	2018	2019	%
Romanya	51.619	47.415	42.698	0,14%
DİĞERLERİ	4.963.470	4.640.071	473.328	1,54%
TOPLAM	69.830.388	75.106.904	30.769.758	

İTHALAT YAPTIĞI ÜLKELER *1000 DOLAR

ÜLKELER	2017	2018	2019	%
Çin	18.642.027	14.008.984	9.608.726	27,33%
BAE	15.270.369	10.234.278	7.084.010	20,15%
Hindistan	2.597.498	2.851.233	3.855.008	10,96%
Türkiye	3.259.270	2.392.949	2.737.560	7,79%
Brezilya	2.559.657	2.267.926	2.209.599	6,28%
Almanya	3.364.853	3.186.742	1.691.013	4,81%
Rusya	1.314.796	1.207.811	1.197.541	3,41%
İtalya	1.966.634	1.990.079	922.250	2,62%
Hollanda	1.198.494	847.710	518.570	1,47%
Malezya	757.500	691.459	431.846	1,23%
Fransa	1.695.340	1.025.816	420.470	1,20%
Arjantin	446.983	381.653	379.254	1,08%
İsviçre	544.588	480.102	332.871	0,95%
Kazakistan	484.544	426.769	299.518	0,85%
Güney Kore	4.026.924	2.294.259	281.610	0,80%
Belçika	673.124	509.834	254.959	0,73%
İspanya	497.231	690.659	252.438	0,72%
Kanada	101.730	72.848	246.783	0,70%
Ukrayna	552.654	433.091	214.727	0,61%
Özbekistan	258.296	164.373	208.515	0,59%
Avusturya	321.265	309.068	148.516	0,42%
Tayland	427.111	246.847	145.492	0,41%
Endonezya	312.200	296.520	118.099	0,34%
Taipei	653.725	439.281	107.697	0,31%
Birleşik Krallık	291.664	220.583	104.968	0,30%
Hong Kong	231.220	230.902	88.580	0,25%
Ermenistan	83.991	94.172	83.837	0,24%
ABD	136.001	425.766	73.142	0,21%
Bulgaristan	68.637	48.021	71.697	0,20%
Filipinler	55.389	58.723	69.308	0,20%
Romanya	491.119	287.521	68.194	0,19%
Japonya	877.964	697.156	66.513	0,19%
İsveç	502.325	384.533	59.372	0,17%
Gürcistan	57.781	60.575	58.461	0,17%
Kuveyt	84.854	65.420	55.814	0,16%
Slovenya	60.896	68.337	54.871	0,16%
Danimarka	201.838	145.735	53.444	0,15%
DİĞERLERİ	2.483.434	2.070.208	587.803	1,67%

ÜLKELER	2017	2018	2019	%
TOPLAM	67.553.926	52.307.943	35.163.076	

TÜRKİYE İLE TİCARET

TÜRKİYE'NİN İTHAL ETTİĞİ ÜRÜNLER *1000 DOLAR

GTİP	AÇIKLAMA	2017	2018	2019	%
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	6.101.562	5.706.252	2.124.826	64,97%
39	Plastikler ve mamulleri	490.409	429.150	250.575	7,66%
74	Bakır ve bakırdan eşya	45.584	62.395	171.181	5,23%
31	Gübreler	136.643	91.006	170.164	5,20%
79	Çinko ve çinkodan eşya	206.838	185.719	156.557	4,79%
72	Demir ve çelik	87.328	64.146	112.207	3,43%
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	138.960	148.893	84.115	2,57%
70	Cam ve cam eşya	17.965	20.677	23.280	0,71%
28	İnorganik kimyasallar, kıymetli metal, radyoaktif element, metal ve izotopların organik-anorganik bileşikleri	21.907	18.650	22.358	0,68%
29	Organik kimyasal ürünler	59.139	25.792	21.060	0,64%
08	Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler	53.831	14.749	16.682	0,51%
38	Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, haşarat öldürücüler, vb.)	13.717	11.294	15.250	0,47%
54	Sentetik ve suni filamentler, şeritler ve benzeri sentetik ve suni dokumaya elverişli maddeler	12.559	41.734	12.851	0,39%
	Diğerleri	105.662	110.800	89.504	2,74%
	TOPLAM	7.492.104	6.931.258	3.270.610	

TÜRKİYE'NİN İHRAÇ ETTİĞİ ÜRÜNLER *1000 DOLAR

GTİP	AÇIKLAMA	2017	2018	2019	%
84	Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	542.800	293.785	251.083	10,84%
39	Plastikler ve mamulleri	168.318	166.601	177.859	7,68%
55	Sentetik ve suni devamsız lifler	206.365	149.608	159.719	6,90%
48	Kağıt ve karton, kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	81.138	92.567	149.409	6,45%
85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	176.402	120.163	104.842	4,53%
24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	64.403	94.370	100.480	4,34%
87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	224.212	126.026	90.415	3,91%
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	53.759	63.832	76.704	3,31%
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	40.864	47.013	66.117	2,86%
26	Metal cevherleri, cüraf ve kül	71.630	73.595	55.977	2,42%

GTİP	AÇIKLAMA	2017	2018	2019	%
32	Debagatte ve boyacılıkta kullanılan h�lasalar, tanenler, boyalar, pigmentler, vernikler, macunlar, mürekkepler, vb.	51.463	38.445	55.361	2,39%
33	Uçucu ya�lar ve rezinoitler, parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	71.247	64.585	54.757	2,37%
96	çeşitli mamul eşya (hijyenik havlu, bebek bezi, kalem, �akmak, fermuar, fırça vb.)	65.910	89.656	54.186	2,34%
44	Ağaç ve ahşap eşya, odun kömürü	164.978	77.449	48.837	2,11%
18	Kakao ve kakao müstahzarları	36.503	37.519	47.958	2,07%
15	Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı ya�lar, yemeklik katı ya�lar, hayvansal ve bitkisel mumlar	23.594	16.930	46.911	2,03%
57	Halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden yer kaplamaları	28.568	47.279	46.678	2,02%
72	Demir ve �elik	58.690	27.420	45.448	1,96%
56	Vatka, keçe ve dokunmamı� mensucat, özel iplikler, sicim, kordon, ip, halat ve bunlardan mamul eşya	60.637	57.354	41.508	1,79%
38	Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, ha�arat öldürücüler, vb.)	43.783	48.344	41.347	1,79%
73	Demir veya çelikten eşya	130.220	84.859	40.505	1,75%
40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	43.214	28.039	40.003	1,73%
47	Odun veya diğer lifli selülozik maddelerin hamurları, geri kazanılmış kağıt veya karton (döküntü, k�rpıntı ve hurdalar)	11.288	11.277	39.129	1,69%
35	Alb�minoid maddeler, de�i�ikli�e u�ramı� nişasta esaslı ürünler, tutkallar, enzimler	45.736	30.299	36.627	1,58%
54	Sentetik ve suni filamentler, şeritler ve benzeri sentetik ve suni dokumaya elverişli maddeler	57.206	37.445	35.174	1,52%
29	Organik kimyasal �r�nler	15.680	17.554	31.777	1,37%
34	Sabunlar, yüzey-aktif organik maddeler, yıkama-yağlama müstahzarları, mumlar, bakım müstahzarları, di��ilik müstahzarları	36.033	28.621	28.988	1,25%
83	Adi metallerden çeşitli eşya (kilit, kasa, mobilya tertibatı, vb.)	57.907	40.944	28.583	1,23%
30	Eczacılık �r�nleri	25.529	26.862	28.577	1,23%
28	�norganik kimyasallar, kıymetli metal, radyoaktif element, metal ve izotopların organik-anorganik bileşikleri	17.982	16.897	27.424	1,18%
90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	24.109	23.043	23.705	1,02%
52	Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	23.516	13.102	16.094	0,70%
31	Gübreler	4.054	9.034	15.900	0,69%
7	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	3.021	12.529	14.868	0,64%
63	Dokunabilir maddelerden hazır eşya, takımlar, kullanılmış giyim ve dokunmuş diğer eşya, paçavralar	19.610	15.737	12.927	0,56%

GTİP	AÇIKLAMA	2017	2018	2019	%
64	Ayakkabılar, getrler, tozluklar ve benzeri eşya, bunların aksamı	12.856	8.243	12.469	0,54%
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	157.891	30.880	11.981	0,52%
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	40.536	22.399	11.308	0,49%
58	Özel dokunmuş mensucat, tufte edilmiş dokunabilir mensucat, dantela, duvar halıları, şeritçi ve kaytancı eşyası, işlemler	35.782	17.810	11.233	0,49%
68	Taş, alçı, çimento, amiyant, mika veya benzeri maddelerden eşya	16.054	8.207	11.022	0,48%
21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları (kahve hülusalaları, çay hülusalaları, mayalar, soslar, diyet mamaları, vb.)	18.774	13.813	10.112	0,44%
	DİĞERLERİ	227.012	162.643	111.243	4,80%
	TOPLAM	3.259.270	2.392.778	2.315.243	

DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

DIŞ TİCARET POLİTİKASI (İTHALAT REJİMİ, İHRACAT REJİMİ)

İran'ın dış ticaret politikası genel anlamda korumacı bir görünüm arz etmektedir. Uluslararası yaptırımların korumacı ekonomik yapıda etkisi bulunmaktadır. Ülke içinde korumacı ekonomik yapıyı destekleyen güçlü bir lobi de vardır. Ülke 1996 yılı Haziran ayında Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) üyelik başvurusunu yapmasına rağmen, ABD'nin vetosu nedeniyle süreçte ilerleme sağlanamamaktadır. Ülkenin DTÖ'ye üyeliğinin olmaması ve sınırlı sayıda ticaret anlaşması bulunması nedeniyle dış ticaret politikası oldukça keyfi bir şekilde belirlenebilmektedir. İran'ın ithalatının yaklaşık olarak %70'ini hammadde ve yarı mamuller, %12'sini tüketim maddeleri ve ürünleri, %16'sını diğer nihai ürünler, %2'sini de diğer ürünler oluşturmaktadır. İran'ın ihracatında ise, %85'lik değeri ham petrol, %12'lik değeri petrokimya ürünleri oluşturmaktadır. %3'lük kısımda ise petrol dışı hammaddeler, çeşitli madenler (bakır, alüminyum, çinko, krom, demir), otomotiv, yaş sebze ve meyve, halı ve kuruyemiş bulunmaktadır. Ülkenin ürünleri uluslararası alanda rekabetçilikten uzaktır. Ülkenin başlıca ithal ürünleri ise, otomobil (İran tarafından son yaptırımların ilanından sonra ithalatı yasaklanmıştır), demir çelik ürünleri, petrokimya ürünleri, hammaddeler, kimyasal maddeler, otomotiv yan sanayi (aksam ve parçalar), gıda maddeleri (buğday, pirinç, mısır, arpa, kırmızı ve beyaz et, yaş meyve ve sebze), sanayi ürünleri (elektrikli cihazlar, makineler, üretim tesisleri), iş makineleri (ekskavatör, loder, greyder, dozer), ilaç, ilaç hammaddesi ve medikal ürünler, mobilya ve orman ürünleri (mobilya ithalatı son yaptırımlardan sonra yasaklanmıştır)'dir. 1932 tarihli Dış Ticaret Tekeli Kanunu'nun (FTMA) düzeltildiği şekliyle 1. maddesine göre İran'da dış ticaret devlet tekelindedir. Üçüncü maddeye göre ise devlet ithalat ve ihracat sürecine doğrudan girmez ve bu nedenle belli koşullar altında bu hakkını kişi ya da firmalara kullanabilir. Böyle bir tekel doğrultusunda, 1993 tarihli İhracat İthalat Yönetmeliği ürünleri şu üç başlıkta sınıflamıştır: - İhracatı veya ithalatı ruhsat gerektirmeyen, izin verilebilir ürünler. - İhracatı veya ithalatı ruhsat gerektiren, koşula bağlı ürünler. - İhracatı veya ithalatı yasak ürünler. Örneğin, gıda, içecek, kozmetik ve sağlık ürünlerinin ithalatı Sağlık Bakanlığı'nın ruhsatını gerektirmektedir. Bazı ürünler için Tüketicinin Korunması Kurumu'nun ithalat ruhsatını edinmek gerekirken, belli bazıları ise zorunlu fiyat sabitlemesine tabidir. İthalatı yasak ürünler ise bazı lüks kalemler, alkol, uyuşturucu, domuz, silah ve mühimmat, kumar aletleri, hava kameraları, radyo vericileri ve ahlaka aykırı eşya ve malzemeler vb.'dir. FTMA'ya göre Hükümet zaman zaman belli ürünlerin ihracatını veya ithalatını yasaklayabilir. Buna ilave olarak, ticari amaçlarla ihracat ve ithalat faaliyetleri ile meşgul olabilmek için İran Ticaret, Sanayi ve Madenler Odası'nca çıkartılan ve Ticaret Bakanlığı'nca onaylanan bir ticari kart (Kart-ı Bazergani) gerekmektedir. Dahası, ithalatçıların siparişlerini Ticaret Bakanlığı'na tescil ettirmeleri gerekmektedir. 10.12.2002 tarihli Vergilerin Konsolidasyonu Kanunu'nun yürürlüğe girmesini takiben 21.03.2003'ten bu yana ithal ürünlere uygulanan farklı vergi ve harçlar iki kategoride birleştirilmiştir. Bunlar, sadece Parlamento tarafından değiştirilebilen, malın değeri üzerinden %4 ile sabitlenmiş bulunan Gümrük Vergisi (GV) ve yerel sanayi dalları ile tüketicilerin hak ve ihtiyaçlarının da gözetilmesi suretiyle Hükümet tarafından zaman içerisinde belirlenen Ticari Fayda Vergisi'dir (CBT). Daha düşük oranlarda CBT ve tercihli gümrük vergileri bazı limanlarda ve yoksulluğu azaltmak ve ekonomik kalkınmak amacıyla ortak sınır pazarlarında uygulanmaktadır. GV ve CBT birlikte Kanun'un 2. maddesinde geçen İthalat Vergilerini (İV) oluşturur. CBT'nin ödenmesi Hükümet tarafından, Hükümet yerine belli malların ithalatını yapması için bir özel sektör ithalatçısına öncelik vermek amacıyla talep edilir. Hükümet kuruluşları, gerçek ve tüzel kişilere yönelik olarak ithalattaki tüm istisnalar ve tercihli gümrük tarifeleri kaldırılmıştır. Böylece, ithalat sadece milli tarife sistemi çerçevesinde yapılabilmektedir. GV ve CBT ad valorem olarak belirlenmekte olup, malın CIF bedeli üzerine uygulanmaktadır. İran, malların sınıflandırılmasında HS kod sistemini (Harmonized Commodity Description and Coding System) takip etmektedir. İthalat için gerekli belgeler şunlardır:

- Proforma fatura
- Ticari fatura

- Paketleme listesi
- Yükleme belgesi
- Sigorta poliçesi
- Menşe belgesi

Duruma göre başka belgeler de (denetim belgesi, navlun faturası, ilgili kamu kuruluşundan alınması gereken izin belgesi, yerel ticaret odasından alınan adil fiyat belgesi) gerekebilmektedir. Ticaret Bakanlığı'na sipariş kaydı yaptırıldığı sırada, kabul edilebilir malların ilgili standardı veya teknik özelliklerine ait tanıma numarası başvuru formunda belirtilir. Bu ürünlerin standartlara veya teknik özelliklere uyumu ise onaylanmış bir kurum tarafından belgelendirilecektir. İran'da üretilen birçok ürünün ihracatında izne gerek bulunmamaktadır. Bununla birlikte, bazı ürünler için ihracatçının, ilgili makamlardan ihracat bazında izin alması gerekmektedir. Mal ihracatında aslında herhangi bir gümrük vergisi bulunmamakta ve CBT de alınmamaktadır. Ancak, belli bazı ürünlerin ihracatında, ihracatçının kazancını İran Merkez Bankası'na konvertibl para birimi olarak getirme taahhüdünde bulunması gerekmektedir. İhracatı geliştirmek amacıyla belli teşvikler (vergi muafiyeti, ihracat sübvansiyonu ve ödülleri gibi) sağlanmaktadır. İthalat için sipariş tescilinin Ticaret, Sanayi ve Madenler Bakanlığı'nda yapılması gerekmektedir. Bu işlemin ardından döviz koşulunu yerine getirmek için bankacılık sistemine tanıtılan onaylanmış başvuru sahipleri ile birlikte resmi işlem kurundan döviz tahsisi için yapılan başvuru izlenmektedir.

Yabancı firmaların İran'da resmi temsilci atamalarının bir gereklilik olduğunu unutmamak gerekir. ("Ülkeye yabancı mal ve hizmet sağlayan tüm gerçek ve tüzel kişiler bu ürün ve hizmetleri Ticaret, Sanayi ve Madenler Bakanlığı tarafından ilan edilen düzenlemeler çerçevesinde ve resmi bir temsilci edinerek, satış sonrası hizmet sağlayarak tedarik ederler.") Hükümet, oldukça büyük boyutlarda olan ve yüklü vergi gelir kaybına yol açan yasadışı ithalat ve karaborsa ile yoğun şekilde mücadele etmektedir. Bu nedenle, Hükümet yukarıdaki maddeyi bu gibi işlemleri yapanları daha kolay takip edebilmek ve İran'a yasal olarak ithal edilen ürünleri kaçak gelenlerden ayırt edebilmek için yıllık bütçe düzenlemeleri çerçevesinde onaylamıştır.

GÜMRÜK TARİFELERİ

Ülkedeki gümrük tarifelerinin ortalaması %25'tir. İran hükümeti tarafından lüks olarak kabul edilen 6'lı GTİP bazında 1.722 ürünün Ülkeye girişi yasaklanmıştır. Ülkedeki kayıt dışı ekonomi ve kaçakçılık yüksek orandadır. Ülkede sıkı bir kambiyo rejimi uygulanmakta, döviz tahsisleri bu kambiyo rejimi çerçevesinde düzenlenmektedir.

Ülkede tüm ithal edilen ürünlerde gümrük vergisi dışında "Meclis Vergisi" denilen %4'lük bir vergi bulunmaktadır. İran'da, yabancı yatırımlarda kullanmak amacıyla ithal edilen sermaye malları ve hammaddeleer ile ilaçlar, buğday ve diğer stratejik ürünler vergiden muaftır. Ancak birçok ürünün ithalatında gümrük vergisine ek olarak yerel vergiler uygulanmaktadır. İran üzerinden gerçekleştirilecek transit ticarete konu olan mallar, İran'da işlem görmediği takdirde gümrük vergisinden muaftır. Gümrük vergisi oranları zaman zaman değişebilmektedir. İthalatta bazı kalemler için belli sürelerle kısıtlamalar veya yasaklamalar getirilebilmektedir. Gümrüklerdeki uygulamalarda ve işlemlerde, gerekli durumlarda zaman zaman yıl içinde değişiklik yapılabilmektedir. İthalat Rejimi ile ilgili esaslı değişiklikler, İran Yılbaşında (20 veya 21 Mart tarihinde) yapılmaktadır. İthalat mevzuatının gerekli bölümüne (İthalat ve ihracat ile ilgili kanun ve yönetmelikler, GTİP tabloları ve gümrük vergisi oranları vb.) İngilizce dilinde (<http://www.tpo.ir>) adresi üzerinden ulaşılabilir. İthalatta referans (sabıka) fiyat uygulaması büyük bir problemdir. İthalat İşlemleri: İran'da "ihracat ve ithalat" yapmak isteyen bir firmanın, üyesi olduğu Ticaret Odası tarafından adına düzenlenmiş bir 'Kart-ı Bazargani – Tüccar Kartı' belgesi olması gereklidir. Kart-ı Bazargani edinmek zor bir süreç değildir. Bununla birlikte bu belgenin olmasının da güven telkin edici olabileceği değerlendirilmektedir. İthalatçı firmanın sahibi olduğu söz konusu belgeyi kullanarak ve sadece şirket kuruluş sözleşmesinde yazan faaliyetlerle sınırlı olarak ithalat yapmasına müsaade edilmektedir. İthalat İşlemleri sırasıyla aşağıdaki gibidir;

1. **Registrasyon (Sebt-e Sefareş):** Yetki belgesi ile birlikte yapacağı ithalat işlemi için (ihracatçıdan) ilgili proforma faturayı (yada sözleşme veya benzeri destekleyici bazı ticari evrakları) temin eden İranlı firmanın İran Sanayi, Maden ve Ticaret Bakanlığı'nın online-sistemi

Üzerinden sipariş kaydını açtırması gerekmektedir. İthalat için "Sipariş Kaydı" açma işlemine "Sebt-e Sefareş" denilmektedir. İranlı ithalatçı firma, "sebt-e sefareş" için proforma ya da satış sözleşmesi üzerinde belirtilen ithalat tutarı üzerinden belirli bir oranda işlem komisyonu ödemektedir.

2. **Para Tahsisi İçin Merkez Bankası'na Başvuru ve Bekleme:** İzinden sonra döviz tahsisi için gerekli başvuru yapılır. Bu arada mal sevkiyatı yapılabilir. İthalat Ödemelerinin, İran Merkez Bankası'nın kontrolü altında oluşturulan akreditifler aracılığıyla yapılması mümkündür. Akreditifler, İranlı alıcılar tarafından, İran Merkez Bankasınca onaylanan listelerde yer alan bankalar kanalıyla satıcılar lehine bir İran bankasında açılmaktadır.
3. **Para Tahsisi Sonrası İşlemler:** Döviz satın alınır, istenirse transfer edilir. Banka, ithalat işlemiyle ilgili tüm izin ve prosedürlere yönelik belgelerin tamamlanmış olması halinde, ürün bedelini transfer edebilmektedir. İthalatçı firma, gümrük beyannamesi ve aracı banka onayını gümrük işlemlerinin tamamlanmasını teminen, gümrük sürecini takip edecek yetkililere (gümrük muamelecisine) teslim etmektedir.
4. **Malın Gümrüklenmesi İşlemleri:** Gümrükleme işlemleri Türkiye'deki benzer şekilde yapılır. Ürünün içeriği ve nakliye türüne göre, çeşitli gümrük harç ve vergileri ile birlikte diğer bazı ücret ve harçlar da ortaya çıkabilmektedir. Dolayısıyla gümrük muamelecisi vergi, harç ve ücretlerin ödemelerini dikkatli şekilde takip etmesi gerekmektedir. Tüm vergi ve ücretleri ödenen mallar, gümrük sahasında ithalatçı tarafından çekilebilmektedir. Gelen ürün ile evraklar arasında tutarsızlıkların tespit edilmesi durumunda, inceleme süreci başlatılmakta ve ürünler gümrük sahasında uzun süre tutulabilmektedir. Gümrükten çekilen mallar ise, ithalatçı tarafından beyan edilen yere götürülmektedir. İthalat işleminde; ithalata konu ürün için "ürünün teslim şekli" ve "taşıma türüne" göre değişecek şekilde zorunlu sigortalar yaptırılmaktadır.

Gümrükleme Sonrası İşlemler: Oluşan kambiyo dosyası gümrükleme sonrası en geç üç ay içinde kapatılır. İthalatçının, gümrük evrakının bir nüshası olan ve "Yeşil Belge" olarak adlandırılan belgeyi mutlaka edinmesi ve bir nüshasını, işlemin sistemdeki kapamasının yapılabilmesini teminen, üç ay içinde aracı bankaya vermesi gerekmektedir.

İthalat Sürecindeki Diğer İşlemler: İthalat için gerekli başlıca belgeler; proforma fatura, ticari fatura, paketleme listesi, yükleme belgesi, sigorta poliçesi, menşe belgesidir. Duruma göre başka belgeler de (denetim belgesi, navlun faturası, ilgili kamu kuruluşundan alınması gereken izin belgesi, yerel ticaret odasından alınan adil fiyat belgesi) gerekebilmektedir.

Ayrıca, İran'a ithal edilecek malların, niteliğine (yerli üretiminin olup olmadığı vb.) göre İran Ticaret ve Sanayi Bakanlığı'na müracaat edilerek kaydedilmesi sürecinde, diğer Bakanlıkların (Sağlık, Tarım vb.) iznini gerektiren kalemlerde ilgili Bakanlıktan da ithalat ön izninin alınması gerekmektedir. Bu izin, bankaların akreditif açarken de istediği bir belgedir.

İthalattaki diğer izin gereklilikleri ve kısıtlamalar: Bitki, tohum ve canlı hayvan ithalatında, İran Tarım Bakanlığı'ndan ön izin alınması gerekli olup, ayrıca bitki, hayvan, bitkisel ve hayvansal ürün ithalatında menşe ülkedeki yetkili makamlar tarafından onaylanmış sağlık sertifikası istenmektedir.

Gıda, içecek, kozmetik ve sağlık ürünlerinin (medikal ve eczacılık ürünleri) ithalatı Sağlık Bakanlığı'nın ruhsatını gerektirmektedir. Bazı ürünler için Tüketicinin Korunması Kurumu'nun ithalat ruhsatını edinmek gerekirken, belli bazıları ise zorunlu fiyat sabitlemesine tabidir.

İran'a ithalatı yasak maddeler arasında; lüks tüketim malları, dinen sakıncalı birtakım içecekler, gıda maddeleri, hayvansal besinler, yayın ve bantlar bulunmaktadır. Ayrıca, alkol, uyuşturucu, domuz, silah ve mühimmat, kumar aletleri, hava kameraları, radyo vericileri ve ahlaka aykırı eşya ve malzemeler vb.'dir. Ayrıca, Dış Ticaret Tekeli Kanununa (FTMA) göre, hükümet zaman zaman belli ürünlerin ihracatını veya ithalatını yasaklayabilmektedir. Sigara, tütün, puro, sigara kağıdı ve ipekböceği yumurtası ithalatı devletin tekelindedir.

İsrail menşeli ürünlerin ithalatına veya İran üzerinden transit geçişine müsaade edilmemektedir.

İthalatçının Diğer Yükümlülükleri: İran'da yabancı ürünler tedarik eden tüm kişi ve firmalar Kanun tarafından şu gereklilikleri yerine getirmekle yükümlü tutulmuştur:

- Ürünlerinin tedariki için Ticaret Bakanlığı nezdinde bir şube veya ajans tescili yaptırmak.
- Satış sonrası hizmeti vermek.

- Müşteriye, ürünle birlikte Farsça kullanma kılavuzu, garanti belgesi, uzun ömürlü ürünler için satış sonrası hizmet belgesi vermek.
- Ürünlerini, özellikle firmanın kayıt numarası, ürünün özellikleri, seri numarası ve hologramı olacak şekilde paketleyerek satmak.

ÜRÜN STANDARTLARI İLE İLGİLİ UYGULAMALAR

İran'da piyasaya arz edilen ürünlerin ülke içindeki üretim veya ithal edilen ürünlerin standartlarının oluşturulması ve denetiminden İran Standartlar ve Sanayi Araştırmaları Kurumu (ISIRI) sorumludur. Zorunlu standartlar programına tabi malların gümrükten geçişi ve İran piyasasına erişiminin gerçekleşmesi için, ISIRI tarafından düzenlenmiş Uygunluk Sertifikasına (CoC) ihtiyaç bulunmaktadır. 8548 standardın geçerli olduğu İran'da 485 ürün zorunlu standart uygulaması vardır. ISIRI'nin hali hazırda 320 laboratuvarı bulunup, özel sektöre bağlı 320 laboratuvarla iş birliği yapmaktadır. Anılan kurum hakkında daha fazla bilgiye (www.isiri.com veya www.isiri.org) adreslerinden ulaşılabilir. Ticaret Bakanlığı'na sipariş kaydı açıldığı sırada, kabul edilebilir malların ilgili standardı veya teknik özelliklerine ait tanııtma numarası başvuru formunda belirtilmektedir. Bu ürünlerin standartlara veya teknik özelliklere uyumu ise onaylanmış bir kurum tarafından belgelendirilmektedir. İran, ISO üyesidir.

(<https://www.iso.org/member/1803.html>)

ISO 9000 standartlarının geçerli olduğu İran'a ihraç edilecek her nevi ambalajlı mamullerin üzerinde kolay okunabilir ve anlaşılabilir Farsça kullanım bilgilerinin bulunması zorunludur. ISIRI tarafından "Ülkeye İthal Edilen Ürünlerin Uyması Gereken Zorunlu Standartlar" isimli bilgi notu Farsça olarak yayınlanmış olup, bilgi notu ekinde zorunlu standartlar GTİP'lere ilişkin olarak açıklamaları yayınlanmıştır.

(<https://ticaret.gov.tr/data/5b8a43345c7495406a2270a0/import.pdf>)

Oldukça hacimli olan listedeki GTİP'lere ilişkin Tahran Ticaret Müşavirliğine ulaşılması durumunda gerekli bilgilendirme yapılabilecektir. Uyulması gereken zorunlu standartlara ilişkin genel açıklamalar aşağıda sunulmaktadır. –

Tüm koruyucu içeren gıdalar, belirlenmiş zorunlu standartlara tabidir.

- Traktör, zirai makineler, vinç ve çekiciler için zorunlu standartlar bulunmamaktadır.
- Maden ve yol yapımında kullanılan makinelere ilişkin yedek parçalarda da standartlara uyum zorunluluğu bulunmamaktadır.
- Testi yapılamayan ürünlerin kendi ülkesinde almış olduğu sertifikalar doğrultusunda (Certificate of Inspection – COI) İran'a ithaline izin verilmektedir.
- Test süreci uzun süren ürünler için gümrüklerde oluşabilecek yığılmaların önlenmesi amacıyla üretici ülkelerdeki denetimi yapılmış sertifikaların (Certificate of Inspection – COI) bulunması yeterlidir.
- Enerji tüketimi ve verimliliğini belirleyen etiketlerin, listede bulunan elektrikli tüm cihazlarda bulunması zorunludur. Bahse konu etiketlerin üretici firmalar tarafından üretim yerindeki standartlar doğrultusunda yapıştırılmış olması zorunludur. Ayrıca, sertifikaların yalnızca A ve B enerji sertifikası olması gerekmektedir.
- Standartların değerlendirilmesinde milli ve uluslararası standartların bulunmaması halinde üretici veya üreticinin bulunduğu ülkenin standartları veya beyanları ithalat işlemi esnasında göz önüne alınmaktadır.